հոյակապ վանքերով և եկեղեցիներով ճոխացած էին և որոնց ուրացումը կարելի չէ, անտարակոյս պիտի փափաքէին վայելելու Յորդանանու օրհնութիւնները: Մենք վերև յիշատակեցինք Յովհաննէս Մոսքոսի մէկ վկայութիւնը որուն համաձայն կը հաստատուէր թէ Բեթաբրայի այրերուն մէջ հաստատուած էին անապատականներ՝ և անոնցմէ մին Յովհաննէս՝ իր բնակած այրը փոխակերպած է եկեղեցիի՝ անուանելով զայն Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ: Ինչպէս աջ ափունքին՝ նոյնպէս ձախ ափանց գետեզերքը զարդարուած էր այլևայլ ազգաց վանքերով և եկեղեցիներով: Մեր հին մատենագրութեան մէջ Մովսէս Կաղանկայտուացի առաջին անգամ կը յիշատակէ հայկական վանք մը և եկեղեցի մը Յորդանանի քով (Տե՛ս Պատմ. Աղուանից, էջ 423) «. . . ուր Փոկինճն մկրտեցաւ, յորում եկեղեցի ապաշխեն խաչանման յարմարեալ՝ 80 կանգուն երկայն 80 լայն, երեք սեղան խորհրդոյ, եւ պատարագ մատչի . . .». ասոնք ականատես ուխտաւորի խօսքերն են. եկեղեցին շինուած է որրանաձև, խաչանման և երեք սեղաններով: Ի՞նչպէս պէտք է ճշդենք նոյն եկեղեցւոյ շինութեան թուականը: Քաղկեդոնական խլրտումներուն պատճառաւ Երուսաղէմի հայ Միաբանութեան մէկ կարևոր մասը երբ Ս. Տեղերէն ցրուեցաւ, կարևոր հատուած մ՚ալ հաստատուեցաւ Յորդանանի եզերքը: Անաստաս հայազգին իր Վանօրէից Ցուցակին ներածական մասին մէջ կը գրէ. «...եւ նոցա ոչ կարացեալ համբերել՝ թողին զտեղիս իւրեանց. և ժե. վանք միայն մնացին. և կէսք ի լերին Ձիթենեաց եւ այլք ձեռն ի Բեթղեհեմ, եւ Սիւնական (Սինէական) կրօնաւորք, եւ ի յեզր սուրբ գետոյն Յորդանանու, եւ ի լերինն Փորձութեան, յԱնապատս Փրկչին. եւ ի Թաբորական լեառն, եւ ի Հերմոն՝ հանդէպ Թաբորայ, եւ այլ եւս ի նոյն կողմանս Տիբերական ծովուն...»: Եթէ, ըստ Կաղանկայտուացիին յիշատակարանին, չենք կրնար աւելի հնագոյն թուականի մը տանիլ Յորդանանու հայկական վանքը, վստահաբար պիտի ընդունինք թէ Է. դարու կիսուն քաղկեդոնական խնդրով Երուսաղէմէն ցրուող հայ կրօնաւորները Յորդանանու եզերքը շինած պէտք է ըլլան հայկական վանք մը: Այս հայկական հաստատութեան մասին Ս. Տեղեաց արձանագրութեանց մէջ յիշատակարան չունինք և այժմ աւանդութիւնն ալ մոռցուած է: Միայն մէկ դար առաջ 1813ին Յունաց հետ տեղի ունեցած դատավարութեանց առթիւ Պոլսի